

МЕХАНІЗМ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ ПІДПРИЄМСТВ

Запропоновано модель комп'ютеризованого інформаційного забезпечення системи запобігання банкрутству підприємства з використанням неформальних засобів інформаційного зв'язку.

Постановка проблеми. Формування системи запобігання банкрутству підприємства є актуальною науковою проблемою, яка в Україні набула особливого значення з огляду на сучасні умови господарювання та зростання ролі антикризового управління та стратегічного менеджменту. Водночас, недостатність теоретичних напрацювань щодо розкриття сутності інформаційного забезпечення в контексті елементів системи запобігання банкрутству підприємств зумовлює поглиблення економічної кризи на багатьох вітчизняних підприємствах.

Одним із основних елементів системи запобігання банкрутству є інформаційне забезпечення. Поширення глобалізаційних процесів, підвищення рівня конкуренції, зростання вітчизняної економіки та інші швидкі зміни у зовнішньому середовищі підприємства, а, відповідно, необхідність прийняття адекватних та оперативних управлінських рішень вимагає створення сучасних інформаційних систем підприємства. Однією із функцій інформаційної системи підприємства є функція забезпечення інформацією менеджерів, які займаються питаннями уникнення банкрутства підприємства. Структурно інформаційне забезпечення системи запобігання банкрутству підприємства має складатися з двох основних підсистем: у першій формується інформація про внутрішнє середовище підприємства та надається інформаційна підтримка для прийняття управлінських рішень; у другій підсистемі досліджується зовнішнє середовище та налагоджуються контакти із зовнішніми групами впливу. При цьому основними принципами взаємодії цих двох підсистем є сумісність та взаємодоповнюваність [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз міжнародного та вітчизняного досвіду функціонування суб'єктів господарювання дав змогу прийти до висновку, що підприємства для того, щоб мінімізувати невизначеність та ризик банкрутства підприємства, який може настати в результаті прийняття помилкових рішень, намагаються отримати якомога більше інформації [1, 3, 6]. Однак таке здобуття інформації породжує дві значні проблеми. Перша полягає в тому, що підприємство повинно враховувати ефективність додатково отриманої інформації, зокрема, вартість додаткової інформації має зростати пропорційно вартості отриманої вигоди використання цієї інформації. Інша проблема полягає в ентропії інформації. Часто менеджери, намагаючись мінімізувати ризик та невизначеність шляхом отримання максимально можливого обсягу інформації, не встигають аналізувати її та приймати адекватні рішення, оскільки на рішення просто не вистачає часу. Тому, в кожній конкретній ситуації необхідно вибирати оптимальний обсяг інформації та користуватися економічними підходами при прийнятті управлінських рішень.

Управлінці у своєму розпорядженні часто мають надлишкову інформацію. Перевантаженість менеджерів інформацією спричиняє не тільки економічні ризики, а й призводить до психічних та фізичних хвороб працівників [2, с. 118]. Наприклад, за останні 30 років у світі було вироблено більше інформації, ніж за попередні 5000 [2, с. 117]. Уникнути цих проблем допоможе інформаційно-технічна підготовка персоналу та інформаційна система, адекватна зовнішньому та внутрішньому середовищам підприємства.

Мета статті полягає у формуванні механізму інформаційного забезпечення системи запобігання

банкрутству підприємства

Виклад основного матеріалу. Важливим при формуванні елементів інформаційного забезпечення, які будуть взаємодіяти з зовнішнім середовищем є закладення принципів відкритості та сумісності із зовнішніми інформаційними системами. Йдеться насамперед про інформаційні системи партнерів та контрагентів підприємства. На макрорівні доцільним є формування єдиної державної інформаційної системи. В економічно розвинених державах та країнах з трансформаційною економікою здійснюється постійний моніторинг діяльності підприємств. В процесі моніторингу центральні банки систематизують інформацію про діяльність підприємств за обраною вибіркою з метою виявлення змін у ринковій кон'юктурі. Така система дає змогу учасникам системи моніторингу порівнювати власні результати із результатами конкурентів та партнерів через використання зворотного зв'язку.

Крім цінності зібраної інформації для самого керівництва підприємства (зокрема для прийняття управлінських рішень, для розроблення та реалізації функцій та методів менеджменту на підприємстві) вона може бути використана для офіційних презентацій, звітів перед акціонерами, реклами продукції з посиланням на офіційний державний орган, який оцінив результати діяльності. Зрозуміло, що довіра до результатів моніторингу у всіх стратегічних групах буде значно вищою, ніж до інформації самого підприємства.

Також завдання підприємства полягає у налагодженні тісних комунікаційних зв'язків, зокрема такого елемента комунікацій, як зворотній зв'язок. Одним із основних зовнішніх джерел інформації є бази даних, які формують різні державні органи влади.

Зокрема, у розвинених економіках обширна база даних за різними показниками діяльності галузей та підприємств формується центральними банками. Як зазначають науковці, запровадження моніторингу в Україні може стати важливим мобілізуючим чинником, який стимулюватиме підприємства до проведення ефективного самоаналізу, виявлення факторів, що впливають на їхню господарську діяльність, порівняння параметрів фінансового стану підприємства з відповідними показниками інших підприємств та з загальними тенденціями розвитку галузі та економіки загалом [4, с. 242].

Інформаційна база на рівні держави обов'язково повинна включати інформацію про підприємства, яким надається державна допомога, оскільки надання будь-якої державної підтримки змінює рівень конкуренції у галузі. Отримавши фінансову допомогу, підприємство має можливість активніше запроваджувати власну стратегію. Тому в Україні необхідно скористатись принципом політики субсидування підприємств – трансперентністю. Так в ЄС щорічно складаються та публікуються в засобах масової інформації звіти про субсидії, які містять вичерпну інформацію про пряме та опосередковане субсидування підприємств. Крім того, існує реєстр державної допомоги підприємством, який запроваджено у 2001 році, в якому розміщують вичерпну інформацію про випадки державної фінансової підтримки окремих підприємств чи галузей країн ЄС. Він функціонує в режимі “on-line”, що означає щоденну актуалізацію інформації, яку містить цей реєстр [4, с. 256].

У вітчизняній економіці на сьогодні практично відсутні організації, діяльність яких полягала б у формуванні банку даних і проведенні моніторингу макроекономічних тенденцій та діяльності окремих підприємств.

Механізм інформаційного забезпечення системи запобігання банкрутству підприємства доцільно формувати з двох етапів: етап обліку інформації та обміну нею та етапу аналізу інформації для прийняття управлінських рішень і вироблення заходів запобігання банкрутству підприємства (рис. 1). Поділ механізму на етапи дає змогу забезпечити систему запобігання банкрутству актуальною інформацією за рахунок послідовності виконуваних дій різними підрозділами підприємства. На рис.1 показано спрямованість механізму на прийняття управлінських рішень щодо системи запобігання банкрутству.

